ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 26]
Total No. of Questions : 26]

[ಒಟ್ಟು ಮುದ್ರಿತ ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 8
[Total No. of Printed Pages : 8

ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : 318-EK (RS)
Code No. : 318-EK (RS)

ಡಿ.ಎಲ್.ಎಡ್. ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷ

D.El.Ed. FIRST YEAR

ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸುವುದು (ಕಿ.ಪ್ರಾ.ಶಾ.) — ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ

FACILITATING LEARNING (LPS) — ENVIRONMENTAL STUDIES

(ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಂತರ)
(Kannada & English Versions)

(ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಠ್ಯವಸ್ತು)
(Revised Syllabus)

ದಿನಾಂಕ : 15. 12. 2018]
Date : 15. 12. 2018]

ಸಮಯ : ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10.00 ರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1.00 ರವರೆಗೆ]
Time : 10.00 A.M. to 1.00 P.M.]

[ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು : 60
[Max. Marks : 60

ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ
Register Number of the Candidate

(ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರ)
(Kannada Version)

ಭಾಗ – I

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ತವಾದ ಒಂದು ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಂದು ಅಂಕ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಕಡ್ಡಾಯ : $10 \times 1 = 10$

1. ಮಗುವಿನ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರ
   (A) ಭಾಷಾತ್ಮಕ
   (B) ಶಾರೀರಿಕ
   (C) ಭಾವನಾತ್ಮಕ
   (D) ಸಾಮಾಜಿಕ

2. ಪರಿಸರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಆವಾಸ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಔಪಚಾರಿಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ
   (A) ಮನುಕುಲ ಅದರ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು
   (B) ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು
   (C) ಆವಾಸ ಕುರಿತು ಕಾಳಜಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು
   (D) ಆವಾಸ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು

3. III ಮತ್ತು IV ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ 'ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ'ದ ಹೊರೆರಹಿತ ಕಲಿಕೆಯು ಈ ಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

(A) ಡಾ|| ಕೊಠಾರಿ (B) ಯಶ್‌ಪಾಲ್

(C) ಡಾ|| ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ (D) ಎಂ.ಸಿ. ಮೆಹತಾ

4. ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವಲ್ಲಿನ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶ

(A) ಶಿಕ್ಷಕರು ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು

(B) ತರಗತಿಯನ್ನು ನೈಜತೆಗೆ ಹತ್ತಿರ ತರುವುದು

(C) ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು

(D) ಶಿಕ್ಷಕರು ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು

5. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ

(A) ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುವುದು

(B) ಇತರೆ ಜೀವಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು

(C) ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು

(D) ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿ ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು

6. ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಕ್ಷಕರೋರ್ವರು ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಸಾಧಕಭಾದಕಗಳನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ನೀರನ್ನು ಕುರಿತು ಪರಿಸರದ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು

(A) ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ (B) ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ

(C) ಭೌತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ (D) ನೈತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ

7. 'ಸಮುದಾಯ ಜೀವನ' ಕುರಿತು ಪಾಠವನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸುವಾಗ, ಈ ಕೆಳಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

(A) ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು (B) ಒಬ್ಬ ಅನುಭವಿ ಶಿಕ್ಷಕರು

(C) ಉತ್ತಮ ನಾಗರೀಕರು (D) ಪರಿಸರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು

8. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಕ್ಷೇತ್ರಪ್ರವಾಸದ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ ?

I. ವೀಕ್ಷಣೆ

II. ಮನೋರಂಜನೆ

III. ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ

IV. ವಿರಾಮ ಸಮಯ ಕಳೆಯುವುದು

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ :

(A) I ಮತ್ತು III (B) II ಮತ್ತು IV

(C) I ಮತ್ತು IV (D) III ಮತ್ತು IV

9. ದೇಶದ ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆ

(A) CABE (B) DSERT

(C) NCTE (D) NCERT

10. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಪರಿಸರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮುಖ ಆಶಯವಲ್ಲ ?

I. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನಿಜ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡುವುದು

II. ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು

III. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಡೆಗೆ ಸಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು

IV. ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ :

(A) I ಮತ್ತು II (B) II ಮಾತ್ರ

(C) IV ಮಾತ್ರ (D) II ಮತ್ತು III

ಭಾಗ – II

ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ **ಐದು** ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉತ್ತರವು ಅರ್ಧ ಪುಟಕ್ಕೆ ಮೀರದಿರಲಿ : 5 × 2 = 10

11. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸದ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತು ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ ?

12. ಬೋಧನಾ–ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಿಶುಕೇಂದ್ರಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಯೋಜಿಸುವಿರಿ ?

13. 'ಮಕ್ಕಳು ಆಟದಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿಯುವುದನ್ನು (ನಲಿ–ಕಲಿ) ಆನಂದಿಸುತ್ತಾರೆ.' ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿಷದೀಕರಿಸಿ.

14. ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾರಣ ನೀಡಿ.

15. 'ಸಸ್ಯಗಳ ಪ್ರಪಂಚ' ಎಂಬ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ.

16. ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸುವಾಗ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಎರಡು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

17. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ 'ಸಾರಿಗೆ' ಎಂಬ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ.

18. ನಿಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತ ವಸ್ತುಗಳು ವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರವೇನು ? (ಎರಡು ಅಂಶಗಳು)

ಭಾಗ – III

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ (a) ಅಥವಾ (b) ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉತ್ತರವು ಒಂದು ಪುಟ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿ : 8 × 5 = 40

19. a) 'ಸಸ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾನವನ ಅವಲಂಬನೆ.' ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಐದು ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) ಮಗುವಿನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

20. a) 'ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನವು ಹೇಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಶಿಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸಮಿಶ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ' ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಚೌಕಟ್ಟು (NCF) 2005 ರಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, *ಒಂದನ್ನು* ವಿವರಿಸಿ.

21. a) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಚೌಕಟ್ಟು (NCF) 2005 ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ *ಐದು* ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, *ಒಂದರ* ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ವಿವರಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) ವಿಷಯಗಳ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ. ಅವುಗಳ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

22. a) "ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಅಂತರ್ಜಾತ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಲು ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ." ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) 'ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸೂಕ್ತ.' ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

23. a) "ಪರಿಸರದಲ್ಲೇ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ." ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) "ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪರಿಸರ ಅವನತಿಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ." ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ.

24. a) ನೀವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸುವಿರಿ ?

ಅಥವಾ

b) ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ತರಗತಿಯ ಹೊರಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದು ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲಿಸಬಹುದಾದ ಸೂಕ್ತ ಐದು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.

25. a) "ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳು" ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಒಂದು ಸಂಪನ್ಮೂಲದಂತೆ ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ ?

ಅಥವಾ

b) 'ಮಣ್ಣಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಐದು ಸೂಕ್ತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

26. a) ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಕೌಶಲವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಸುವಿರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಐದು ಸಂದರ್ಭಗಳೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಣಾ ಕೌಶಲವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಸುವಿರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಐದು ಸೂಕ್ತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿಸಿ.

(English Version)

PART – I

Four choices have been given for each of the following questions. Choose the most appropriate answer and write in the answer-book. All the questions are compulsory. $10 \times 1 = 10$

1. The domain which develops self confidence in childhood is

(A) Linguistic (B) Physical

(C) Emotional (D) Social.

2. Which of the following is not the need of developing the formal curriculum of Habitat and Learning within the framework of environmental education ?

(A) Human kind comprehending its roots

(B) Re-establishing links with its habitat

(C) Taking good care of habitat

(D) Collecting information about the habitat.

3. Based on the recommendations of which committee EVS is revised as not to burden learning in IIIrd and IVth Std ?

(A) Dr. Kothari (B) Yashpal

(C) Dr. Radhakrishnan (D) M. C. Mehta.

4. The main objective of organizing experiential learning is

(A) teachers following the methods of teaching

(B) bringing classroom close to reality

(C) allowing students to be free in classroom

(D) teachers following the time table.

5. An example for social value is

(A) co-habiting with all living organisms

(B) leading the life by isolating from other living beings

(C) improving natural resources

(D) preserving all kinds of art and culture.

6. An EVS teacher is discussing about pros and cons of building dams in a classroom. The purpose of this is to introduce which of the following contexts of water to children ?

   (A) Cultural context (B) Social context

   (C) Physical context (D) Moral context.

7. While facilitating the topic 'Community Living' who of the following is more suitable to be a resource person ?

   (A) People's representative (B) An experienced teacher

   (C) Good citizen (D) Environment activist.

8. Which of the following is/are not the purpose of field trip ?

   I. Observation II. Recreation

   III. Data collection IV. Spending leisure time.

   Of these

   (A) I and III (B) II and IV

   (C) I and IV (D) III and IV.

9. The education body that develops the school education system and curriculum framework at the National level is

   (A) CABE (B) DSERT

   (C) NCTE (D) NCERT.

10. Which of the following is not the main focus of environmental studies ?

    I. To expose students to the real-life world

    II. To analyse problems related to the environment

    III. To move towards sustainable development

    IV. To make use of the surrounding environment more and more.

    Of these

    (A) I and II (B) only II

    (C) only IV (D) II and III.

PART – II

Answer any *five* of the following questions, each answer not exceeding *half a* page. $5 \times 2 = 10$

11. How a social status can have influence on the growth and development of an individual ?

12. How do you plan child centred programmes to incorporate environmental perspective in teaching-learning process ?

13. "Children enjoy learning lesson through play (Nali-Kali)." Enumerate this statement.

14. Give *two* reasons for introducing Environmental Studies at primary level.

15. Construct any *two* specific objectives for the topic 'World of Plants'.

16. Mention *two* challenges that the teacher faces while facilitating learning of EVS.

17. Construct *two* objective type questions for the lesson 'Transport' at primary level.

18. What is the role of printed materials in developing environmental awareness in your students ? (*Two* factors)

PART – III

There is an alternative question for each of the following. Answer either 'a' or 'b', each answer not exceeding *one* page. $8 \times 5 = 40$

19. (a) "Dependence of human beings on plants." Explain this statement with *five* examples.

OR

(b) Explain the importance of social and philosophical environment in the all-round development of a child.

20. (a) Explain how Environmental Studies is a composite study area consisting of science, social science and environmental education.

OR

(b) Mention the factors emphasized by the NCF 2005 with respect to environment and children's learning. Explain any one.

21. (a) Mention *five* guiding principles underlying NCF 2005 and EVS. Explain the importance of any *one*.

OR

(b) Mention any *five* advantages of thematic organization of content. Briefly explain the importance of them.

22. (a) "To internalize the values inherent in environment in children, environmental studies is important." Analyse.

OR

(b) "Experiential learning is suitable at primary school level in learning of EVS." Analyse.

23. (a) "Environment is best transacted in the environment itself." Justify the statement.

OR

(b) Environment is degrading due to modernization. Examine the statement.

24. (a) How do you make use of discussion method in learning of EVS at primary school level ?

OR

(b) With suitable examples give *five* activities to facilitate EVS by inquiry outside the classroom and gaining information.

25. (a) How do you make use of nature as a resource to develop the concept of 'sources of water' ?

OR

(b) Write *five* suitable activities that could be used to develop the concept of 'conservation of soil'.

26. (a) Mention how you develop the skill of exploration through *five* situations in children through EVS.

OR

(b) Through *five* suitable activities mention how you develop observation skills in children through EVS.